

Sygn. akt *I ACa 241/16*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2016 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny**

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mikołaj Tomaszewski /spr./

Sędziowie: SA Jerzy Geisler

SA Jacek Nowicki

Protokolant: st. sekr. sądowy Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S., J. S.**

przeciwko **(...) Sp. z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 12 listopada 2015 r. sygn. akt XVIII C 558/15

**oddala apelację.**

Jerzy Geisler Mikołaj Tomaszewski Jacek Nowicki

## UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., powodowie J. S. i M. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 200.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P., w tym: 150.000,00 zł z tytułu ubytku wartości rynkowej nieruchomości będącej ich własnością i 50.000,00 zł z tytułu konieczności poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wyrokiem częściowym z dnia 12 listopada 2015 roku, sygn. akt: XVIII C 558/15, Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 96.400,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 maja 2013 roku,

tytułem spadku wartości nieruchomości powodów (pkt 1), w pozostałym zakresie roszczenie z tytułu spadku wartości nieruchomości powodów oddalił (pkt 2).

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły w szczególności następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne:

Powodowie J. S. i M. S. są współużytkownikami wieczystymi na prawach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w P. Gmina T. przy ul.(...), stanowiącej działkę o numerze (...), o powierzchni 0,0640 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Nieruchomość należąca do powodów położona jest na obszarze, dla którego uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej w P. – działka nr (...). Osiedle (...) – część „A” - uchwałą Nr (...) Rady Gminy T. z dnia 27 czerwca 2000 r. Teren przedmiotowej działki oznaczony jest symbolem (...) M. i stanowi tereny zabudowy mieszkaniowej.

Na opisanej nieruchomości znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny, dwukondygnacyjny, niepodpiwniczony, w zabudowie wolnostojącej. Działka nr (...) stanowi własność Skarbu Państwa i została oddana do 17 marca 2001 w użytkowanie wieczyste powodom, do których należy prawo własności posadowionego na niej budynku.

Nieruchomość powodów jest położona w bliskim sąsiedztwie lotniska cywilnego P.-Ł., które jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

Ww. działka ma kształt prostokąta, jest zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie wolnostojącej. Droga dojazdowa do działki jest urządzona, nieruchomość posiada opłotowanie oraz zagospodarowaną przestrzeń wokół budynku. Kształt działki jest regularny, wydłużony, ukształtowanie terenu jest płaskie. Bezpośrednie sąsiedztwo działki stanowi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Budynek mieszkalny powodów jest budynkiem dwukondygnacyjnym, niepodpiwniczonym, murowanym wzniesionym w technologii murowanej tradycyjnej, z dachem krytym dachówką ceramiczną. Jest wyposażony w sieci miejskie: wodną, energetyczną, gazową i kanalizacyjną. Układ funkcjonalny stanowi parter (salon, pokój, kuchnia, łazienka, komunikacja, wiatrołap, garaż, kotłownia) i piętro (3 pokoje, garderoba, łazienka komunikacja). Powierzchnia użytkowa budynku to 175,8m<sup>2</sup>.

Na podstawie art. 135 ust. 1, 2, 3a i 3b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Sejmik Województwa (...) podjął w dniu 30 stycznia 2012 roku uchwałę Nr(...)w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., która weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 roku. Uchwała ta utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., podzielony na dwie strefy tzw. strefę wewnętrzną i tzw. strefę zewnętrzną, a w nim określiła ograniczenia w zakresie przeznaczania terenów, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenów.

Na mocy tej uchwały opisana wyżej nieruchomość, należąca do powodów, znalazła się w tzw. strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania.

Zgodnie z § 3 uchwały, granicę zewnętrzną obszaru ograniczonego użytkowania wyznacza się na podstawie:

- 1) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych;
- 2) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych;
- 3) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska;

4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy  $LAeqN = 40$  dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

W myśl postanowienia § 4 uchwały, w obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy:

1) strefę zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, określona w § 3, a od wewnątrz linia będąca obwiednią:

a) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia  $LAeqD = 60$  dB oraz dla pory nocy  $LAeqN = 50$  dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych;

b) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia  $LAeqD = 55$  dB oraz dla pory nocy  $LAeqN = 45$  dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska;

2) strefę wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska.

W obszarze ograniczonego użytkowania zabroniono przeznaczania nowych terenów pod budowę szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz pod strefy ochronne „A” uzdrowisk (§ 7 uchwały).

W obszarze ograniczonego użytkowania określono następujące sposoby korzystania z terenów w strefie wewnętrznej (§ 8 ust. 2):

a) zabroniono budowy nowych szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,

b) dopuszczono rozbudowę, odbudowę oraz nadbudowę istniejących szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,

c) zabroniono tworzenia stref ochronnych „A” uzdrowisk,

d) dopuszczono lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej, pod warunkiem zapewnienia właściwego komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej.

W uchwale wprowadzono ponadto wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej (§ 9 ust. 2).

W § 2 pkt 3 uchwały wyjaśniono, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. W § 2 pkt 7 uchwały wyjaśniono także, iż przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Pismem z dnia 21 marca 2013 roku powodowie zgłosili pozwanemu roszczenia w trybie art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska i wezwali go do podjęcia negocjacji w sprawie ustalenia wysokości poniesionej szkody. Powodowie domagali się od pozwanego zapłaty na ich rzecz odszkodowania w kwocie 250.000,00 zł, w tym kwoty 150.000,00 zł z tytułu ubytku wartości należącej do nich nieruchomości oraz kwoty 100.000,00 zł z tytułu nakładów koniecznych na wygłuszenie budynku na niej położonego.

Pismem opatrzonym datą 30 kwietnia 2013 roku pozwany poinformował powodów, iż przewiduje możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury koncyliacyjnej.

Wartość nieruchomości powodów M. i J. małżonków S. uległa zmniejszeniu w następstwie ustanowionych ograniczeń w zakresie sposobu korzystania z nieruchomości na mocy uchwały Nr (...)z dnia 30 stycznia 2012 roku. Już sama okoliczność wprowadzenia strefy ograniczonego użytkowania ze względu na spodziewany poziom hałasu lotniczego, a tym samym niemożność dotrzymania standardów poziomu hałasu w środowisku, powoduje, że właściciele nieruchomości położonych w jej granicach, ale również potencjalni ich nabywcy, muszą liczyć się z odpowiednimi niedogodnościami zarówno w sposobie zagospodarowania, jak i w sposobie ich użytkowania. Wiedza uczestników rynku (tzw. świadomych nabywców) o potencjalnym podwyższonym ryzyku zamieszkiwania w okolicach lotnisk, a w szczególności w obrębie utworzonego wokół niego obszaru ograniczonego użytkowania, powoduje utratę wartości nieruchomości.

Ograniczenia i niedogodności w korzystaniu z nieruchomości powodów zgodnie z jej przeznaczeniem są związane między innymi z hałasem lotniczym, którego wartość przekracza dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych - w miejscu położenia nieruchomości powodów, uwzględniając założenia Raportu o oddziaływaniu na środowisko, wynosi on dla pory dnia LAeqD = 66,09 dB, a dla pory nocy LAeqN = 54,85 dB.

Wartość nieruchomości powodów nieobciążonej obszarem ograniczonego użytkowania wg jej stanu na dzień 28 lutego 2012 roku i cen aktualnych wynosi 741.766,00 zł.

Ubytek wartości rynkowej nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, położonej przy ul. (...) w P., znajdującej się w sferze władztwa powodów, według cen na dzień sporządzania opinii, tj. na dzień 17 marca 2014 roku i poziomu cen aktualnych wynosi 96.400,00 zł.

Z uwagi na tzw. trend spadkowy wartości nieruchomości położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. doznana przez powodów szkoda wyrażająca się w utracie wartości ich nieruchomości na dzień 15 maja 2013 roku, tj. na dzień wniesienia pozwu w niniejszej sprawie, wyniosła kwotę 103.500,00 zł.

Do dnia wniesienia pozwu pozwany nie uiszczył powodom żądanej przez nich kwoty w jakiegokolwiek części.

W tak ustalonym stanie faktycznym, po przeprowadzeniu oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą podstawy do częściowego uwzględnienia powództwa w zakresie dotyczącym spadku wartości nieruchomości.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowił art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. oraz art. 136 ust. 3 u.p.o.ś. w zw. z art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. Sąd I instancji podzielił argumentację powodów o istnieniu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za utratę wartości rynkowej należącej do powodów nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P.. Wskazał, że uzyskany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do uznania, że powodowie wykazali wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego w oparciu o art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. w zw. z art. 135 u.p.o.ś. Stwierdził, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie uchwały Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 roku i ograniczeniami powodów w korzystaniu ze swojej nieruchomości, wynikającymi z hałasu związanego z funkcjonowaniem lotniska cywilnego P. – Ł. w P., a szkodą powodów w postaci zmniejszenia wartości należącej do nich nieruchomości w wysokości 96.400,00 zł, co determinuje zasądzenie na ich rzecz odszkodowania w tej wysokości. Nie można przy tym uznać, aby zasądzenie odszkodowania na ich rzecz skutkowało ich bezpodstawnym wzbogaceniem w rozumieniu art. 405 § 1 k.c. kosztem strony pozwanej. Niesporne było, że na skutek wprowadzenia uchwałą Nr (...)

Sejmiku Województwa (...) obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. nieruchomość gruntowa powodów zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie mieszkaniowej znalazła się w tzw. strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. Z materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy, w tym z wniosków opinii biegłego z dnia 17 marca 2014 roku, wynika, iż potencjalni nabywcy nieruchomości wiązą położenie nieruchomości w obszarze ograniczonego użytkowania przede wszystkim z hałasem. Dla tzw. świadomego nabywcy strefa wiąże się nie tylko z ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości m.in. poprzez konieczność zapewnienia w budynkach mieszkalnych właściwego klimatu akustycznego, ale przede wszystkim z koniecznością znoszenia zwiększonej emisji hałasu, co w znaczący sposób obniża komfort życia w takim miejscu. Skutkuje to tym, że nieruchomości położone w sąsiedztwie lotniska, a więc – tak jak nieruchomość powodów – w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania na rynku nieruchomości ze względu na mniejsze zainteresowanie mają niższe ceny niż porównywalne nieruchomości położone w innych obszarach „spokojniejszych”, gdyż z dala od lotniska. Nie powinno więc budzić wątpliwości, że ubytek wartości nieruchomości powodów, wyliczony przez biegłego K. R. (1), jest związany z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, a także bezpośrednio z działalnością lotniska P. - Ł., które emituje ponadnormatywny hałas. Zmniejszenie wartości nieruchomości powodów nastąpiło dlatego, że poziom natężenia hałasu na tym lotnisku zwiększył się znacząco w związku z jego rozbudową i będzie się systematycznie zwiększał w związku z planami zwiększenia lotów do 2034 roku, któremu powodowie nie mogą się sprzeciwić. W dacie uzyskania własności nieruchomości powodowie nie mogli także przewidzieć, iż dojdzie do wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, które to wprowadzenie jest reakcją na dalszą niemożność dotrzymania standardów jakości środowiska przez lotnisko, a więc niejako sankcjonuje ponadnormatywny hałas emitowany przez lotnisko, pozbawiając jednocześnie właścicieli nieruchomości prawa do żądania zaniechania uciążliwych emisji, które są związane immanentnie z własnością nieruchomości. Bez znaczenia przy tym pozostaje okoliczność, że pozwany podejmuje środki mające na celu zminimalizowanie uciążliwości związanych z jego działalnością dla sąsiednich nieruchomości mieszkalnych. Działania te nie doprowadziły do zmniejszenia poziomu hałasu do takiego poziomu, który odpowiadałby dopuszczalnemu na podstawie obowiązujących norm i tym samym umożliwiłyby zlikwidowanie obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego dla lotniska P. – Ł. w P..

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że ubytek w wartości rynkowej nieruchomości powodów, ustalony przez biegłego sądowego, jest związany z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P., a konkretnie z ograniczeniem w korzystaniu z tej nieruchomości związanym z korzystaniem ze środowiska, polegającym na obowiązku znoszenia przekroczeń norm hałasu lotniczego. Hałas ogranicza korzystanie z nieruchomości o charakterze mieszkalnym w rozumieniu art. 129 u.p.o.s. i art. 136 u.p.o.s. Zmniejszenie wartości nieruchomości z powodu wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, a także sąsiedztwa lotniska, emitującego hałas nie pozwalający dotrzymać standardów jakości środowiska, jest stratą powodującą obniżenie aktywów w majątku powodów. Obowiązany do wypłaty odszkodowania jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 96.400,00 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości należącej do nich nieruchomości wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 15 maja 2013 roku do dnia zapłaty.

Powodowie nie cofnęli powództwa w zakresie dotyczącym ubytku wartości nieruchomości ponad kwotę określoną przez biegłego jako spadek wartości przedmiotowej nieruchomości, a to uzasadniało decyzję Sądu o oddaleniu powództwa w części dotyczącej odszkodowania za spadek wartości ich nieruchomości w pozostałym zakresie.

O odsetkach ustawowych od w/w kwoty orzeczono w oparciu o treść art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. jako o odsetkach za opóźnienie. Sąd podzielił pogląd powodów, aby decydujące znaczenie przypisać funkcji kompensacyjnej odsetek ustawowych. W myśl art. 455 k.c. regułą jest, że dłużnik pozostaje z zapłatą świadczenia bezterminowego (a takim jest odszkodowanie za wyrządzoną szkodę) w zwłoce na zasadach ogólnych, tj. od momentu wezwania go przez poszkodowanego do spełnienia tego świadczenia. Od tego momentu wierzyciel ma prawo żądać odsetek ustawowych za opóźnienie na zasadzie art. 481 § 1 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego powstanie szkody w majątku powodów wiązać należy z datą 28 lutego 2012 roku, kiedy to weszła w życie uchwała Nr(...)z dnia 30 stycznia 2012

roku ustanawiająca obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P.. Ustawodawca przewidział 2-letni, a więc dość krótki termin (o charakterze zawitym) na dochodzenie roszczeń z tym związanych, w ciągu którego powodowie zgłosili pozwanemu roszczenia pismem z dnia 21 marca 2013 roku. Już zatem w tej dacie pozwany miał świadomość, że powodowie są zainteresowani dochodzeniem swych roszczeń tym bardziej jeśli zauważyć, że pozwany zaproponował im niekorzystny sposób ugodowego zakończenia sporu, pomijając w ogóle świadczenie pieniężne w zamian za ubytek wartości nieruchomości. W ocenie Sądu Okręgowego zatem brak podstaw, aby uprzywilejować pozwanego kosztem powodów poprzez rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych dopiero od dnia wyrokowania. Takie rozwiązanie skutkowało by tym, że pozwany zainteresowany byłby jak najdłuższym prowadzeniem postępowania sądowego w tym przedmiocie.

Wyrok apelacją w części, tj. co do pkt. 1, zaskarżył pozwany, zarzucając naruszenie:

1. art. 129 ust. 2 p.o.ś. poprzez uznanie, że zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wejściem w życie uchwały w sprawie utworzenia (...) a spadkiem wartości nieruchomości powoda,
2. art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. art. 361 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że odpowiedzialność odszkodowawcza przewidziana w tym przepisie obejmuje także spadek wartości nieruchomości spowodowany emisją hałasu związanego z eksploatacją portu lotniczego, nawet w sytuacji, gdy emisja ta, w co najmniej tej samej intensywności, miała miejsce przed wprowadzeniem (...),
3. art. 278 k.p.c. poprzez przerzucenie na biegłego obowiązku dokonania części ustaleń faktycznych i dokonania wykładni prawa (w zakresie dotyczącym spadku wartości nieruchomości) i bezkrytyczne oparcie się na jego stanowisku w tym zakresie przy wydawaniu rozstrzygnięcia,
4. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez błędną ocenę kluczowego w sprawie dowodu i wydanie rozstrzygnięcia w sprawie w oparciu o opinię biegłego K. R., która jest nielogiczna i zawiera sprzeczności, niepełna i niejasna,
5. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i w zw. z art. 244 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i w konsekwencji pominięcie mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy dowodów,
6. art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dłużnik dopuszcza się opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego nie spełniając go w dacie wskazanej w wezwaniu do zapłaty także w sytuacji, gdy stwierdzenie istnienia obowiązku spełnienia przez tego świadczenia oraz ustalenie jego wysokości nastąpiło dopiero w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego, w ramach którego sporządzona została opinia biegłego sądowego,
7. naruszenie art. 153 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzenia operatu szacunkowego poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że opinia biegłego sądowego spełnia wymogi dotyczące operatu szacunkowego, tj. przy stosowaniu podejścia porównawczego biegły posłużył się cenami transakcyjnymi nieruchomości podobnych, w sytuacji, gdy ceny transakcyjne nie dotyczyły nieruchomości podobnych,
8. naruszenie art. 156 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz § 55 ust. 1 i art. 56 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzenia operatu szacunkowego w sytuacji, gdy taka forma jest wymagana dla opinii dotyczącej określenia wartości i spadku wartości nieruchomości,
9. art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. i art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej o złożenie przez Sąd wniosku do Komisji Arbitrażowej (...) Federacji Stowarzyszeń (...) o ocenę prawidłowości sporządzenia opinii biegłego K. R. w sytuacji, gdy wnioskowany dowód miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy,

10. art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. i art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego w sytuacji gdy dowód ten miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy,

11. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie, lub pominięcie wniosków dowodowych strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z:

- z opinii prywatnej dr. K. S. z dnia 29 września 2014 roku na okoliczność nieprawidłowego zastosowania modelu statystycznego w opinii o spadku wartości nieruchomości,
- opinii prywatnej dr. K. P.. „Analiza kształtowania się cen transakcyjnych nieruchomości w obrębie (...) Ł.” na okoliczność nieprawidłowego zastosowania modelu statystycznego w opinii o spadku wartości nieruchomości,
- opinii prywatnej dr. A. F. na okoliczność nieprawidłowego zastosowania modelu statystycznego w opinii o spadku wartości nieruchomości

oraz pominięcie wniosku dowodowego strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z:

„Opinii dotyczącej zasad metodycznych wyceny nieruchomości do celów odszkodowawczych na obszarze ograniczonego użytkowania portu lotniczego oraz ocena poprawności zastosowania modelu statystycznego (regresji wielorakiej) we wskazanych piniach biegłych sądowych” sporządzonej przez prof. US dr hab. I. F. (1) oraz dr. inż. J. K. (1) na okoliczność błędów, jakimi obarczona jest metodologia stosowana przez biegłego K. R. przy sporządzaniu opinii w przedmiocie spadku wartości nieruchomości,

12. naruszenie art. 236 k.p.c. poprzez wydanie na rozprawie w dniu 20 października 2015 roku postanowienia dowodowego o dopuszczeniu dowodów z dokumentów, które nie zawierało podstawowych i wymaganych ustawą elementów postanowienia dowodowego, tj. nie określało faktów podlegających stwierdzeniu w wyniku przeprowadzenia poszczególnych dowodów z dokumentów, ani nie zawierało oznaczenia środków dowodowych.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, jak również zmianę orzeczenia o kosztach poprzez zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

### ***Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:***

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne oraz oparte o te ustalenia wnioski prawne, przyjmując je za własne.

W ocenie Sądu odwoławczego nie zostały naruszone przepisy regulujące zasady oceny dowodów, a dokonane ustalenia są wynikiem właściwego ich zastosowania i wnioskowania zgodnego z zasadami logicznego rozumowania (art. 233 § 1 k.p.c.).

Nie ma racji skarżący zarzucając naruszenie art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. i art. 361 § 1 k.c. Oceniając zasadność roszczenia przewidzianego w art. 129 ust. 1 i 2 u.p.o.ś. Sąd jest obowiązany poddać całościowej analizie rozmiar ingerencji lotniska w prawo własności sąsiednich nieruchomości. Ingerencja ta wyraża się w ograniczeniu korzystania z nieruchomości w sposób niezakłócony, wolny od immisji, przy czym ani obowiązujące normy prawne, ani względy słuszności nie pozwalają na wniosek, że ograniczenie lotów w porze nocnej może zniwelować równoległe i systematyczne zwiększanie operacji w ciągu dnia. Przyjęcie przez lotnisko określonej, ostatecznej liczby operacji nocnych, wynika z zastosowania się do wymogów (...) Dyrektora Ochrony Środowiska. Przytoczone ograniczenie chroni interesy okolicznych mieszkańców, jednak nie zmierza do odwrócenia negatywnej dla nich tendencji rozwoju portu lotniczego.

Zwiększenie liczby operacji lotniczych w ciągu następnych lat niewątpliwie wpływa na ograniczenie prawa własności sąsiednich nieruchomości, a w konsekwencji ich wartości.

Natomiast okoliczność, że lotnisko funkcjonuje od wielu lat i emitowało hałas także wcześniej, nie pozbawia powodów roszczenia odszkodowawczego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że drogę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. otworzyło powodom objęcie ich nieruchomości obszarem ograniczonego użytkowania ustanowionego uchwałą Sejmiku Województwa (...). Ten akt prawa miejscowego wiąże się z rozwojem lotniska i z brakiem możliwości dochowania standardów środowiska, co wprost oddziałuje na sytuację powodów, jako właścicieli nieruchomości. Z tego też względu nie jest słuszne stanowisko pozwanego, który kwestionuje związek przyczynowy między wprowadzeniem obszaru, a szkodą powodów. Skoro uchwała Sejmiku Województwa prawnie usankcjonowała niekorzystną sytuację powodów, otwierając jednocześnie pozwanemu drogę do legalnego, godzącego w ich prawa, rozwoju lotniska, to związek między wprowadzeniem obszaru, a szkodą jest oczywisty.

Bez znaczenia dla prawidłowości powyższego rozumowania pozostaje okoliczność, że hałas lotniskowy nie pojawił się w następstwie ustanowienia obszaru. Jak wskazuje się w orzecznictwie właściciel nieruchomości może doznać szkody, o której stanowi art. 129 ust. 2 u.p.o.ś., jeżeli akt prawa miejscowego wprowadza nowe lub zwiększa dotychczasowe ograniczenia co do sposobu korzystania z nieruchomości lub przedłuża na kolejny okres ograniczenia wprowadzone wcześniej na czas oznaczony (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 czerwca 2012 r., IV CSK 28/12, nie publ. oraz z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 8/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 47). Jest to stanowisko słuszne i adekwatne do realiów niniejszej sprawy, bowiem ustanowienie obszaru wokół przedmiotowego lotniska wyróżnia w sposób negatywny na rynku nieruchomości objęte strefą (w zakresie ich wartości), jako trwale dotknięte niedogodnościami związanymi z sąsiedztwem lotniska. W odbiorze potencjalnych nabywców, akt prawa miejscowego niweczy perspektywę zmniejszenia się oddziaływania czy nawet utrzymania się immisji na dotychczasowym poziomie. Nie jest przy tym najistotniejsze, w jakim stopniu w poszczególnych okresach operator lotniska korzysta z przyznanych mu uprawnień. Inwestycje w nieruchomości mieszkaniowe są z reguły, z uwagi na ich duże wartości oraz realizowane poprzez te inwestycje cele, długoterminowe i przemyślane, toteż samo otwarcie legalnej drogi do zwiększenia liczby operacji lotniczych odstrasza nabywców, powodując spadek wartości nieruchomości.

Chybiony okazał się także zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. Wbrew zarzutom apelacji sąd nie przerzucił na biegłego swoich obowiązków w zakresie stosowania przepisów prawa materialnego, w tym badania związku przyczynowego. Rolą biegłego, który opracowywał opinię, było ustalenie spadku wartości nieruchomości powodów, który nastąpił po wejściu w życie przedmiotowej uchwały z 30 stycznia 2012 roku.

Stwierdzenie tych okoliczności wymagało skorzystania z posiadanej przez biegłego wiedzy specjalnej i sąd nie mógł poczynić takich ustaleń bez skorzystania z pomocy biegłego.

Sąd Okręgowy nie oparł się bezkrytycznie na opinii biegłego, lecz poddał ją wnikliwej ocenie i na tej podstawie pozytywnie ocenił jej moc dowodową i wiarygodność, co zostanie szczegółowo omówione w dalszej części uzasadnienia.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz w zw. z art. 244 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego w celu ustalenia faktów mających znaczenie dla sprawy i w konsekwencji pominięcie mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy dowodu z dokumentu urzędowego w postaci decyzji (...) oraz dowodu w postaci Raportu o ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko - Rozbudowa i (...) sp. z o.o. im. H. W., i to pomimo faktu, że wnioski płynące z tych dowodów są sprzeczne z wnioskami stanowiącymi podstawę dowodu z opinii biegłego, na którym to dowodzie Sąd Okręgowy oparł zaskarżony wyrok.

Wbrew zarzutowi apelacyjnemu Sąd I instancji nie pominął tych dowodów, gdyż stanowiły one podstawę ocen w zakresie oddziaływania lotniska na środowisko, jednakże wyprowadził na ich podstawie odmienne niż skarżący wnioski prawne. Podniósł w szczególności, że od 2000 roku nastąpił znaczny wzrost operacji lotniczych oraz liczby



pasażerów, a do 2034 roku planowany jest dalszy wzrost natężenia ruchu lotniczego. To z kolei powoduje, że nie jest możliwa aktualnie ocena skali przyszłych utrudnień i ograniczeń w związku z funkcjonowaniem lotniska.

Nietrafnie także pozwany zarzuca, że opinia biegłego stoi w sprzeczności z ww. decyzją (...) Dyrektora Ochrony Środowiska oraz z raportem środowiskowym. Dokumenty te w ogóle nie odnosiły się do spadku wartości nieruchomości powodów, toteż nie mogły podważyć wniosków biegłego. Ponadto z decyzji (...) Dyrektora Ochrony Środowiska, z raportu środowiskowego, jak również z faktu sporządzenia tych dokumentów, wynikają wnioski potwierdzające słusność stanowiska Sądu Okręgowego. Dokumenty te stanowią bowiem element procedury zwieńczonej ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania. Decyzja (...) z 28 lutego 2011 roku stwierdza konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania w związku z przedsięwzięciem: „Rozbudowa i modernizacja (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością im. H. W.”. Jasno z tego wynika, że utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania wiązało się nie tylko z koniecznością prawnego uregulowania stanu już istniejącego, ale przede wszystkim stanu przyszłego, związanego z planami inwestycyjnymi pozwanego. Istotą wprowadzenia obszaru jest zaś brak możliwości dotrzymania standardów jakości środowiska (art. 135 ust. 1 u.p.o.ś.), z czego powodowie wywodzą swoje roszczenie.

W konsekwencji zasadne było przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż obniżenie wartości nieruchomości powodów jest wynikiem ustalenia, że odczuwalne są negatywne oddziaływania lotniska, którym właściciele nieruchomości nie mogą się po utworzeniu (...) skutecznie przeciwstawić i zmuszeni są je znosić bez prawa żądania zaniechania tych immisji.

Przekłada się to z kolei na obniżenie cen tych nieruchomości, gdyż potencjalni nabywcy biorą pod uwagę, że będą zmuszeni znosić te negatywne oddziaływania, przede wszystkim zaś zwiększoną w porównaniu do innych - nie obarczonych takim sąsiedztwem - nieruchomości emisję hałasu.

Nieuzasadnione okazały się także zarzuty dotyczące opinii biegłego sądowego K. R.. Prawidłowo Sąd Okręgowy uznał opinię biegłego za pełnowartościowy materiał dowodowy, mogący stanowić podstawę dokonania istotnych w sprawie ustaleń faktycznych. Opinia ta jest czytelna, w sposób przejrzysty przedstawia przebieg pracy biegłego, zastosowaną metodologię i wyprowadzone konkluzje. W pierwszej części opinii biegły dokonał analizy trendu na rynku nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania. W tej części biegły posłużył się modelem statystycznym tzw. regresji wielorakiej. Pozwoliło to na ustalenie ogólnego wskaźnika procentowego spadku wartości nieruchomości na terenie strefy wewnętrznej w P., w której położona jest nieruchomość powodów. W drugiej natomiast części opinii biegły dokonał właściwej wyceny przedmiotowej nieruchomości. Wszystkie mogące pojawiać się w związku z treścią opinii wątpliwości zostały przez biegłego wyczerpująco i w sposób przekonujący wyjaśnione w trakcie składania przez niego ustnych wyjaśnień na rozprawie. Wbrew wywiadowi skarżącego biegły szczegółowo odniósł się do wszystkich stawianych mu przez pozwanego zarzutów, w tym co do przyjętych do porównania nieruchomości podobnych, a formułując wnioski swojej opinii uwzględnił także fakt wcześniejszego działania lotniska Ł.. Swoje szacunki i obliczenia odnosił przecież do konkretnej nieruchomości powodów, mając na względzie wcześniejszą już działalność lotniska. W świetle wniosków poczynionych przez biegłego, przy uwzględnieniu wszystkich podnoszonych przez pozwanego okoliczności, nie może budzić wątpliwości, że czynnikiem mającym rozstrzygające znaczenie w przedmiocie tego, czy nieruchomości leżące w zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania, utworzonego w związku z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa pozwanego, straciły na wartości jest nie to, że w konkretnym punkcie następuje przekroczenie hałasu, ale przede wszystkim fakt, że obszar ten został utworzony. Nie można także, jak to uczynił apelujący, dokonywać oceny fragmentu opinii i na podstawie dowolnie wybranego fragmentu wyprowadzać wnioski mające wskazywać na wewnętrzną sprzeczność opinii, skoro opinia wobec zastosowanego przez biegłego modelu i metody regresji wielorakiej podlega ocenie całościowej, co zresztą dostrzega sam apelujący wskazując, że metoda ta będzie dawała odmienne rezultaty niż dokonane przez apelującego zwykle uśrednianie cen nieruchomości leżących w (...) i poza (...).

Sąd Apelacyjny nie podzielił również zarzutu apelacyjnego naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. i art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej

o złożenie przez Sąd wniosku do Komisji Arbitrażowej (...) Federacji Stowarzyszeń (...) o ocenę prawidłowości sporządzenia opinii biegłego K. R. (4).

Powoływany jako podstawa tego wniosku art. 157 ustawy o gospodarce nieruchomościami dopuszcza ocenę prawidłowości sporządzenia wyłącznie operatu szacunkowego, a nie opinii biegłego, w której treści znalazły się elementy takiego operatu. Jak wynika z treści art. 156 powołanej ustawy operatem szacunkowym jest sporządzona na piśmie opinia o wartości nieruchomości. Jak wynika natomiast z art. 4 pkt 6a u.g.n. przez określenie wartości nieruchomości należy rozumieć określanie wartości nieruchomości jako przedmiotu prawa własności i innych praw do nieruchomości. W przedmiotowej sprawie określenie wartości nieruchomości powodów było jedynie elementem wyjściowym i przesłanką do dalszego opiniowania. Opinia wydana przez biegłego K. R. (4), z uwagi na jej przedmiot i zakres, nie jest tożsama, czyli nie ogranicza się do operatu szacunkowego. Ten drugi sporządzany jest często na etapie postępowania przedsądowego i wówczas celowym może być sprawdzenie jego prawidłowości przez odpowiednie stowarzyszenie rzeczoznawców. Brak natomiast uzasadnienia do zastosowania art. 157 ust. 3 u.g.n. w przypadku, gdy wartość nieruchomości wynika z treści opinii biegłego sądowego, wydanej na zlecenie sądu. Ocena środka dowodowego w postaci opinii biegłego przysługuje wyłącznie sądowi, który nie może wyręczać się w tym zakresie innymi podmiotami. Sąd prowadzący postępowanie dowodowe weryfikuje zebrany materiał dowodowy i musi dokonać jego oceny z zachowaniem zasady swobodnej oceny dowodów. Takiej samej oceny dokonuje również w stosunku do opinii biegłego. Ponadto, zdaniem Sądu Apelacyjnego, niedopuszczalne jest weryfikowanie sądowej opinii biegłego z pomocą dowodów z dokumentów - prywatnych opinii wydanych na zlecenie pozwanej.

Ponadto, pomijając na potrzeby poniższych rozważań, przytoczoną powyżej argumentację należy wskazać, iż skorzystanie z możliwości weryfikowania opinii sądowej przez organ zewnętrzny powinno następować jedynie w sytuacjach wyjątkowych, w przypadku, gdy np. zostało wydanych kilka rażąco sprzecznych operatów szacunkowych, opartych na tej samej metodologii wyceny nieruchomości (art. 157 ust. 4 ugn), gdyż jak już to zostało podniesione powyżej, to Sąd orzekający jest w pierwszej kolejności uprawniony i zobowiązany do samodzielnej oceny opinii biegłego, tak jak każdego innego dowodu przeprowadzonego w sprawie (art. 233 § 1 k.p.c.).

Jako bezzasadny został oceniony przez Sąd II instancji zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii prywatnych dr A. F. i dr K. S., jak też pominięcie wniosków o przeprowadzenie dowodów z opinii prof. I. F. (1) i dr. inż. J. K. (1).

Opinie prywatne, nie będące opiniami wydanymi w toku postępowania sądowego, należy traktować wyłącznie jako złożone przez jedną ze stron procesu pisemne twierdzenia czy zastrzeżenia pozwanego do opinii biegłego sądowego K. R. (4).

Wskazać jednocześnie należy, że pisma, których dotyczy ten zarzut, zostały załączone do akt sprawy przez pełnomocnika pozwanego będącego radcą prawnym w kserokopiach niepotwierdzonych za zgodność z oryginałem. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2007r. II CSK 401/06 (LEX nr 453727) wskazał, że niepoświadczona kserokopia nie jest dokumentem, jeżeli zaś pismo nie może być uznane za dokument, nie może być ono też podstawą do prowadzenia dowodu w trybie art. 308 k.p.c. Przedmiotowa okoliczność jednoznacznie wyłączała więc możliwość nadania w/w materiałom waloru dokumentów prywatnych w rozumieniu art. 245 k.p.c. Konsekwencją powyższego jest uznanie, że nie mogły one stanowić materiału dowodowego, w oparciu o który należałoby czynić ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie.

Należy nadto wskazać, że w żadnej z powyższych ekspertyz nie zawarto oceny prawidłowości opinii biegłego sporządzonej w niniejszej sprawie, natomiast biegły K. R. (1) w toku postępowania ustosunkował się do zarzutów podnoszonych przez stronę pozwaną w związku z ww. ekspertyzami, na co zwracał uwagę Sąd I instancji, dokonując oceny dowodu z opinii tego biegłego. W piśmie z dnia 11 listopada 2014 roku (k. 685-687) biegły podał, iż doręczone mu pismo dr S., potwierdza tylko poprawność zastosowanej przez niego metodologii określenia ubytku wartości nieruchomości. Z kolei w piśmie z dnia 28 stycznia 2015 roku (k. 733-734 akt) biegły wskazał, iż ubytek wartości

nieruchomości został przez niego przyjęty na podstawie opracowania autorstwa B. H. i M. K., zaś w piśmie z 8 października 2015 roku, stanowiącym replikę na zarzuty strony pozwanej, podał, iż stosowana przez niego metodologia jest zgodna z zasadami dobrej praktyki rzeczoznawców majątkowych. Ponadto odniósł się także do opinii J. K. i I. F.. (k. 1078-1080 akt).

Wywody przedstawione przez biegłego okazały się również przekonujące dla Sądu II instancji, zaś pozwany stanowiska tego w apelacji nie podważył.

Skoro Sąd Okręgowy zasadnie uznał opinię biegłego K. R. za wiarygodną i posiadającą moc dowodową, to brak jest podstaw do uznania trafności zarzutu naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. i art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego.

Niezasadny okazał się wreszcie zarzut naruszenia przepisu postępowania, tj. art. 236 k.p.c. poprzez wydanie na rozprawie w dniu 20 października 2015 roku postanowienia dowodowego o dopuszczeniu dowodów z dokumentów, które nie zawierało podstawowych i wymaganych ustawą elementów postanowienia dowodowego, gdyż nie określało faktów podlegających stwierdzeniu w wyniku przeprowadzenia poszczególnych dowodów z dokumentów, ani nie zawierało oznaczenia środków dowodowych.

Przeprowadzenie dowodu bez wydania postanowienia przewidzianego w art. 236 k.p.c., czy też względnie w przypadku jego wydania, lecz o niepełnej, wynikającej z przepisów prawa procesowego, treści nie jest z reguły uchybieniem mogącym mieć wpływ na wynik sprawy, jeżeli - pomimo braku w treści postanowienia dowodowego - okoliczności postępowania pozwalają na przyjęcie w dostatecznie pewny sposób, że zebrany i rozpatrzony materiał dowodowy będący podstawą merytorycznego orzekania podlegał regułom kontrydiktoryjności procesu, i był przedmiotem oceny Sądu orzekającego. Braki postanowienia dowodowego nie uniemożliwiały, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zapoznanie się przez skarżącego z dokonanymi przez Sąd I instancji ustaleniami oraz ocenami dowodów, w tym dowodów z dokumentów i formułowania w związku z tymi ustaleniami i ocenami zarzutów apelacyjnych, co też pozwana czyni.

Niezasadne wreszcie okazały się zarzuty dotyczące odsetek ustawowych. Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela stanowisko, że roszczenie powodów stało się wymagalne zgodnie z przepisem art. 455 k.c. po wezwaniu pozwanego do zaspokojenia roszczenia. Upływ terminu wyznaczonego przez powodów do zapłaty spowodował powstanie po stronie pozwanego stanu opóźnienia, co w myśl art. 481 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. uprawnia wierzyciela do żądania odsetek ustawowych na podstawie przepisów art. 481 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. Oczywiście jest, że opóźnienie to mogło dotyczyć tylko roszczeń zasadnych w wyznaczonym terminie. Istotne zatem było zbadanie, czy już w dacie wezwania pozwanego do dobrowolnego spełnienia zobowiązania był on zobligowany do świadczenia z tytułu odszkodowania co najmniej w tej samej wysokości, jak ostatecznie przyjęto to w zaskarżonym wyroku.

Podkreślić należy, że w piśmie z 21 marca 2013 roku powodowie zaproponowali rozpoczęcie negocjacji w sprawie odszkodowania, na co pozwany nie zareagował. Pozwany odmawia zaspokojenia roszczeń powodów nie dlatego, że kwestionuje ich wysokość, ale dlatego, że konsekwentnie stoi na stanowisku, że są one w ogóle niezasadne. Postępowanie dowodowe nie miało wpływu na zmianę stanowiska pozwanego. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że doręczenie dowodu z opinii biegłego w jakikolwiek sposób zmieniło jego sytuację.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

SSA Jerzy Geisler SSA Mikołaj Tomaszewski SSA Jacek Nowicki

--	--	--